

CUPRINS

Abrevieri	13
Cuvânt-înainte	17
Introducere	23

PARTEA I. CONTRACTUL CA EXPRESIE A AUTONOMIEI DE VOINȚĂ. INTERPRETAREA CA MIJLOC DE CONSERVARE A ACORDULUI DE VOINȚE	29
---	-----------

CAPITOLUL I. AUTONOMIA PRIVATĂ. APARIȚIA CONTRACTULUI CA ACORD DE VOINȚE	29
---	-----------

A. Evoluția conceptelor	32
1. Perioada antică	33
(a) <i>Semiluna fertilă</i>	33
(b) <i>Grecia antică</i>	35
(c) <i>Roma</i>	38
(d) <i>Spațiul geto-dac</i>	42
2. Perioada medievală	43
(a) <i>Peisajul laic</i>	43
(b) <i>Peisajul canonic</i>	46
3. Epoca modernă	49
(a) <i>Ideile precursorare ale autonomiei de voință</i>	49
(b) <i>„Epoca de aur” a autonomiei de voință</i>	53
B. Provocări contemporane	57

CAPITOLUL II. NOȚIUNEA DE VOINȚĂ CONCORDANTĂ CA EXPRESIE A PRINCIPIULUI AUTONOMIEI DE VOINȚĂ	62
---	-----------

A. Aspecte terminologice	63
B. Corelația între voința concordantă și condițiile contractului	65
1. Voința concordantă și cauza	66
2. Voința concordantă și consimțământul	67
3. Voința concordantă și obiectul contractului	68
4. Voința concordantă și capacitatea	69

C. Prezența noțiunii în legislație	70
1. Sistemul de drept românesc	70
2. Sisteme de drept continental	73
3. Sistemele de drept anglo-saxon.....	75
4. Instrumentele internaționale.....	81

CAPITOLUL III. CRITERII DE IDENTIFICARE A VOINȚEI

CONCORDANTE	85
A. Criterii (pur) subiective de determinare a voinței concordante	87
1. Negocierile dintre părți	87
2. Comportamentul părților ulterior încheierii contractului	91
3. Calibrarea obiectului contractului la ceea ce părțile au avut în vedere	93
4. Prevalența versiunii lingvistice inițiale.....	96
B. Criterii subiectiv-obiective de determinare a voinței concordante	96
1. Natura, scopul și obiectul actului	97
2. Interpretarea sistematică	101
3. Practicile statornicite între părți/interpretarea atribuită anterior clauzei de către părți.....	105
4. Împrejurările în care contractul a fost încheiat	106
C. Criterii (pur) obiective de determinare a voinței concordante	107
1. Effet utile	107
2. Sensul atribuit în general prevederii în domeniu	109
3. Uzanțele.....	109
4. Buna-credință și/sau comportamentul corect în afaceri („fair dealing”).....	110
D. Ierarhia criteriilor	111

CAPITOLUL IV. ELEMENTE OBIECTIVE ÎN CADRUL ETAPEI SUBIECTIVE A INTERPRETĂRII. PROPUNEREA UNEI

DEFINIȚII DE LUCRU.....	114
A. Ce căutăm atunci când căutăm „voința”?	115
1. Mecanismul erorii – viciu de consimțământ	115
2. Determinabilitatea obiectului	117
3. Caracterul comun al cauzei ilicite	118

4. Formarea contractelor prin obținerea unui acord asupra elementelor esențiale	119
B. Cât de subiectivă este metoda subiectivă?	119
C. Propunerea unei definiții de lucru.....	121

PARTEA A II-A. „MOARTEA CONTRACTULUI”.

INTERPRETAREA CA INSTRUMENT DE POLITICĂ PUBLICĂ 125

CAPITOLUL I. ILUZIA VOINȚEI REALE ÎN LUMEA

CONTRACTELOR STANDARD 125

A. Particularitățile contractului (clauzelor) standard.....	131
1. Contracte „standard” în ansamblul lor	132
2. Clauze standard	133
3. Cauzele apariției standardizării	135
4. Trăsăturile contractului/clauzelor standard.....	138
B. Reglementare actuală.....	140
1. Prevalența clauzelor negociate	140
2. „Bătălia formelor”	141
3. Clauze neuzuale/abuzive/surprinzătoare.....	144
(a) <i>Clauzele neuzuale (surprinzătoare)</i>	144
(b) <i>Clauzele abusive</i>	152
(c) <i>Clauze extrinseci</i>	153
C. Mecanisme specifice și impactul asupra operațiunii de interpretare	156

CAPITOLUL II. REGULILE SUBSIDIARE SAU INTERPRETAREA

CA INSTRUMENT DE POLITICĂ PUBLICĂ 159

A. Domeniu de aplicare.....	160
1. România.....	160
2. Sistemele continentale	164
3. Sistemele anglo-saxone	168
4. Particularitățile contractelor încheiate cu consumatorii....	173
B. Scopul regulilor	175
C. Eficacitatea regulilor subsidiare.....	177

CAPITOLUL III. DEROGĂRI DE LA REGULILE DE

INTERPRETARE.....183

A. Natura regulilor de interpretare	184
B. Derogări convenționale	187

1. Clauza de „integralitate”	189
2. Interzicerea modificărilor orale	193
3. Ordinea aplicării documentelor	194
4. Efecte surprinzătoare	195
C. Derogări regăsite în legi speciale	197
1. Contractele administrative (primatul interesului public) ...	198
<i>a) Particularitățile contractelor administrative.....</i>	199
<i>b) Reguli specifice de interpretare.....</i>	201
<i>c) Aplicabilitatea regulilor generale de interpretare</i>	202
2. Clauzele compromisorii (aplicarea favor contractus	
clauzei arbitrale)	205
<i>a) Arbitrajul ca formă de justiție privată</i>	205
<i>b) Autonomia de voință a părților ca izvor al</i>	
<i>competenței tribunalului arbitral.....</i>	207
<i>c) Separabilitatea clauzei arbitrale.....</i>	209
<i>d) Regula kompetenz-kompetenz.....</i>	211
<i>e) Interpretarea convenției arbitrale.....</i>	213
CAPITOLUL IV. COMPLETAREA (INTEGRAREA)	
CONTRACTULUI	223
A. Reglementarea locală	225
B. Perspectiva comparată	227
C. Criterii și obligații implicite	233
1. Dispoziții legale supletive dublate de clauze	
contractuale similare.....	234
2. Uzanțe sau practici statornicite între părți.....	238
3. Buna-credință, abuzul de drept și solidarismul	
contractual	239
D. Critica unei intervenții (excesiv de) energice în contract	241
CAPITOLUL V. EFECTELE REGULILOR. ANALIZĂ	
CANTITATIVĂ ȘI STUDIU DE CAZ	246
A. Studiu cantitativ	247
B. Studiu de caz	256
1. Contractul-premisă.....	256
2. Disputa.....	257
3. Susținerile părților.....	258
4. Soluția instanțelor	259
5. Criterii propuse și scurte concluzii	259

PARTEA A III-A. RECONCILIAREA EXTREMELOR.**INTERPRETAREA ADAPTIVĂ 263****CAPITOLUL I. LIMITELE INTERPRETĂRII. DENATURAREA****SENSULUI CLAUZELOR CLARE ȘI EFECTE ASUPRA TERȚILOR ...263****A. Admisibilitatea denaturării sensului clauzelor clare 264**

1. Opinii exprimate cu privire la sistemul de drept
românesc 265

2. Situația în alte sisteme de drept 269

**B. Situația terților care s-au întemeiat cu bună-credință pe
sensul aparent al contractului 272**

1. Relativitatea efectelor contractului față în față cu
excepțiile (veritabile sau nu) ale acestora 274

2. Dificultăți pe planul opozabilității contractului față de
terți 277

3. Alte obstacole în calea stabilității circuitului civil 280

CAPITOLUL II. MODALITATEA DE FORMARE A**CONTRACTULUI. UNDE CĂUTĂM VOINȚA CONCORDANTĂ? 283****A. Scurte considerații cu privire la mecanismul de formare a
contractului 283**

1. Etapa (pur) internă a deliberării 284

(a) *Persoana fizică care încheie actul în nume propriu* 284

(b) *Persoana fizică care încheie actul prin reprezentant* 284

(c) *Persoana juridică* 285

2. Etapa negocierilor 287

(a) *Acte preparatorii* 287

(b) *Negocierile propriu-zise* 288

3. Acordul de voințe 288

4. Etape subsecvente acordului de voințe 289

B. Proba consimțământului în fața noilor tehnologii 290**C. Conservarea voinței concordante atunci când este
disponibilă 293****CAPITOLUL III. CÂND VOINȚA CONCORDANTĂ SE LASĂ****ASTEPTATĂ. STANDARDUL DESTINATARULUI REZONABIL 296****A. Despre standarde în general și în situația expusă 298****B. Perspectivă comparată 299**

1. Sisteme naționale de drept 299

2. Instrumente internaționale.....	302
C. Cine este destinatarul rezonabil?	304
1. Omul mediu în legislația specială	304
2. „Destinatarul rezonabil” în problema interpretării contractului	308
(a) <i>Ce înseamnă să fii rezonabil?</i>	308
(b) <i>Nivelul de granularitate necesar</i>	310
(c) <i>Stabilirea „destinatarului” în contracte non-standard</i>	314
(d) <i>Aplicarea propriu-zisă a standardului</i>	315
D. Compatibilitatea standardului destinatarului rezonabil cu reglementarea în vigoare	316
E. Riscurile abordării propuse și factori de atenuare a acestora	319
CAPITOLUL IV. PROPUNEREA UNEI METODOLOGII DE INTERPRETARE	324
A. Depășirea dilemei „oului și găinii”. Calificarea și clasificarea contractului în scopul adaptării metodologiei de interpretare	325
B. Delimitarea ambiguităților	328
C. Delimitarea elementelor esențiale ale contractului	329
D. Identificarea acordului de voințe cu privire la formarea contractului	329
E. Identificarea indiciilor referitoare la voința concordantă	331
F. Standardul destinatarului rezonabil	331
CONCLUZII.....	334
BIBLIOGRAFIE.....	341